

Wyrok z dnia 19 kwietnia 1994 r.
II URN 7/94

Przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych, okres nauki w szkole wyższej za granicą uwzględnia się jako okres nieskładkowy w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), na zasadach określonych w tym przepisie, jeżeli uzyskany dyplom i tytuł zawodowy zostały nostryfikowane.

Przewodniczący SSN: Krzysztof Kolasiński, Sędziowie SN: Stefania Szymańska, Maria Tyszel (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Stefana Trautsołta, po rozpoznaniu w dniu 22 marca 1994 r. sprawy z wniosku Natalii D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. o wysokość emerytury, na skutek rewizji nadzwyczajnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego [...], od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 1993 r. [...],

u c h y li ł zaskarżony wyrok i o d d a li ł rewizję.

U z a s a d n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. decyzją z dnia 12 sierpnia 1992 r. odmówił Natalii D., urodzonej 1 grudnia 1931 r., przeliczenia emerytury pobieranej od dnia 1 lutego 1989 r. poprzez zaliczanie do okresów nieskładkowych okresu nauki w szkole wyższej, ponieważ wnioskodawczyni ukończyła wyższą uczelnię w Moskwie i nie przedłożyła skierowania Ministerstwa Edukacji Narodowej do odbycia studiów za granicą

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń w Warszawie, do którego odwołała się wnioskodawczyni, wyrokiem z dnia 4 listopada 1992 r. w sprawie [...], zmienił zaskarżoną decyzję uznając okres studiów wnioskodawczyni w Moskwie za okres nieskładkowy.

W rewizji wniesionej od tegoż wyroku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie kwestionując faktu ukończenia studiów przez wnioskodawczynię, zarzucił, że zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem art. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) na podstawie której to ustawy wnioskodawczyni pobiera emeryturę, ponieważ przepis ten stanowi, że świadczenia na warunkach i w wysokości określonej w ustawie przysługują z tytułu zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego.

Wnioskodawczyni, w odpowiedzi na rewizję, wniosła o jej oddalenie zarzucając, że ani art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267) ani też art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) nie zawierają warunku ukończenia studiów wyższych na obszarze Państwa

Polskiego, jeżeli chodzi o uwzględnienie okresu nauki w szkole wyższej przy ustaleniu wysokości świadczeń.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 10 marca 1993 r. w sprawie [...], zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawczynie.

W rewizji nadzwyczajnej od tego wyroku Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wnosił o jego uchylenie i nakazanie wliczenia spornego okresu do stażu ubezpieczeniowego uwzględnionego przy wymiarze świadczenia, zarzucając, że zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa, w szczególności art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.)

Rozpoznając sprawę Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Odmawiając wnioskodawczynie zaliczenia okresu studiów w ZSSR jako okresu nieskładkowego, organ rentowy uznał, że zgodnie z ustawą z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) zwanej dalej ustawą o rewaloryzacji, przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń uwzględnia się okresy zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego a wnioskodawczynie nie posiada skierowania na studia wydanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Argumentację tę uzupełniono w rewizji podnosząc, że wnioskodawczynie pobiera emeryturę na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o z.e.p., która w art 1 stanowi, że świadczenia na warunkach i w wysokości określonej w ustawie przysługują z tytułu zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego.

Powołano się również na art. 1 ustawy rewaloryzacyjnej, że ma ona zastosowanie do emerytur i rent przysługujących na podstawie ustawy o z.e.p..

Orzekający w sprawie Sąd Wojewódzki uznał, że wykładnia przyjęta przez organ rentowy jest dowolna i pozbawiona podstawy prawnej, ponieważ art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy o rewaloryzacji nie zawiera warunku uzależniającego uznanie okresu studiów wyższych za okres nieskładkowy od tego, aby to były studia na uczelni polskiej. Sąd Apelacyjny natomiast rozpatrując rewizję organu rentowego, zajął stanowisko, że wzrost emerytury o jakim mowa w art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy rewaloryzacyjnej nie przysługuje wnioskodawczynie, która jako obywatelka państwa obcego ukończyła studia poza granicami Państwa Polskiego nie legitymuje się więc okresem nieskładkowym dającym podstawę do wypłaty zwiększonego świadczenia z polskiego funduszu emerytalnego.

W powołanej w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej sprawie, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 stycznia 1994 r. sygn. akt II UR 1/94, uznał, że przy ustaleniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych, okres nauki w szkole wyższej za granicą uwzględnia się jako okres nieskładkowy w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji, na zasadach określonych w tym przepisie, jeżeli uzyskany dyplom i tytuł zawodowy zostały nostryfikowane.

Wnioskodawczynie przedłożyła w postępowaniu przed Sądem Najwyższym zaświadczenie Ministerstwa Edukacji Narodowej o stwierdzeniu równorzędności

uzyskanego przez nią w dniu 23 czerwca 1954 r. dyplomu Moskiewskiego Instytutu Obrabiarek i Narzędzi z dyplomem ukończenia studiów wyższych oraz tytułem zawodowym magistra inżyniera nadawanym przez szkoły wyższe Rzeczypospolitej Polskiej. Zaświadczenie to, wydane przez centralny organ administracji państwowej jakim jest Ministerstwo Edukacji Narodowej, w granicach jego kompetencji, stanowiące nostryfikację dyplomu oznacza, że nie ma przeszkód prawnych do uznania za okres nieskładkowy z art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy o rewaloryzacji, okresu nauki wnioskodawczyni w szkole wyższej, skoro naukę tę ukończyła zgodnie z wymaganiami dotyczącymi studiów wyższych w Rzeczypospolitej. Polskiej.

Zgodnie bowiem z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 grudnia 1991 r. w sprawie zasady nostryfikacji dyplomów i tytułów zawodowych uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 16, poz. 64) absolwent zagranicznej szkoły wyższej, który uzyskał w Polsce uznanie dyplomu tej szkoły za równoważny z dyplomem uzyskanym w kraju, ma takie same uprawnienia wynikające z ukończenia studiów jak absolwent, posiadający dyplom ukończenia polskiej uczelni a uprawnienia te są niezależne od obywatelstwa tegoż absolwenta. Analogiczne uprawnienia wynikające z ukończenia studiów wyższych na uczelniach w Związku Radzieckim, zapewniło rozporządzenie Ministrów: Oświaty i Zdrowia z dnia 10 maja 1950 r. w sprawie uznania studiów wyższych odbytych w ZSSR (Dz. U. Nr 25, poz. 227), a następnie porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułów naukowych wydawanych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 1975 r., Nr 4, poz. 14)

Skoro zatem rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, zależało od rozstrzygnięcia zagadnienia prejudycjalnego jakim było uznanie przez właściwy organ administracji państwowej, dyplomu ukończenia szkoły wyższej za granicą, stały się bezprzedmiotowe, rozważania dotyczące aktualnego obowiązywania art. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) stanowiącego, że świadczenia na warunkach i w wysokości określonej w ustawie przysługują z tytułu zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego oraz art. 4 tejże ustawy, dotyczącego zatrudnionych w Polsce obywateli państw obcych, w związku z art. 45 ust. 1 ustawy o rewaloryzacji.

Sąd Najwyższy uznał, również, że zaskarżony wyrok narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ pozbawienie emeryta części przysługującego mu świadczenia jest sprzeczne zarówno z polityką społeczną jak również sprzeczne z zasadami państwa prawnego oraz narusza zasadę zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości i uwzględnił rewizję nadzwyczajną pomimo wniesienie jej po upływie sześciomiesięcznego terminu z art. 421 § 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy z mocy powołanych przepisów oraz art. 421 i 422 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.